

Akademisyen Kadınların Jinekolojik Muayene Deneyimleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi

Determination of Academician Women's Gynecological Examination Experiences and Expectations

Selda İLDAN ÇALIM^{1 A,B,D,E,F,G}, Seval CAMBAZ ULAŞ^{1 B,C,D,F,G},
Ece SÜLÜDEN^{2 A,C,E,F}, Nilüfer ATAÇ^{3 A,C,E,F}, Şeyma GÖÇER^{4 A,C,E,F}, Zeynep Nur
YÜREKLİ^{5 A,C,E,F}

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Manisa, Türkiye

²İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir, Türkiye

³İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, İstanbul, Türkiye

⁴Bursa Karacabey Devlet Hastanesi, Bursa, Türkiye

⁵İstanbul Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı akademisyen kadınların jinekolojik muayene deneyimleri ve beklentilerini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki bu araştırmanın evrenini bir üniversitede çalışan akademisyen kadınlar, örneklemini ise ilgili üniversitenin üç fakültesinden araştırmaya katılmayı kabul edenler oluşturmuştur (n=133). Araştırmanın verileri 15 Ekim – 15 Aralık 2018 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından ilgili literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma grubunu oluşturan akademisyen kadınların yaş ortalaması 36.95±8.56 olup %55.7'si öğretim üyesidir. Kadınların ilk jinekolojik muayene deneyimlerini ortalama 25 yaşında yaşadığı, %53.4'ünün doğum yaptığı ve %22.6'sının düzenli jinekolojik muayene yaptırdığı belirlenmiştir. Kadınların jinekolojik muayene deneyimleri incelendiğinde; jinekolojik muayene masasındaki pozisyonundan (%64.7), muayene öncesi ve sonrası hazırlanmak için özel bir alan bulunmamasından (%41.4) ve mahremiyete yeteri kadar önem verilmemesinden (%39.8) rahatsız oldukları bulunmuştur. Kadınların jinekolojik muayene sırasındaki en yüksek beklentisi muayene sırasında oda kapısının kapalı olması (%81.2); sağlık çalışanlarından beklenen ise güven verici (%80.4) olmalarıdır.

Sonuç: Akademisyen kadınların çoğunluğunun düzenli jinekolojik muayene yaptırmadıkları, jinekolojik muayene sırasındaki pozisyonundan rahatsızlık duydukları ve muayene sırasında en çok mahremiyetlerine dikkat edilmesini bekledikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Jinekolojik muayene, Deneyim, Beklenti, Akademisyen kadınlar.

ABSTRACT

Objective: Aim of this research is to identify the experiences and expectations of academician women during gynecological examination.

Methods: The universe of this descriptive and cross-sectional study consisted of female academics working in a university, and the sample consisted of those from three faculties of the university who agreed to participate in the research (n=133). The data of the study were collected using a questionnaire forms prepared by the researchers in accordance with related literature

Sorumlu Yazar: Selda İLDAN ÇALIM

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Manisa, Türkiye
selda.ildan@cbu.edu.tr

Geliş Tarihi: 05.03.2021 – Kabul Tarihi: 24.10.2021

Yazar Katkıları: A) Fikir/Kavram, B) Tasarım, C) Veri Toplama ve/veya İşleme, D) Analiz ve/veya Yorum, E) Literatür Taraması, F) Makale Yazımı, G) Eleştirel İnceleme

in 2018 between October 15- December 15. Numbers, percentages, arithmetic means and standard deviations were used in the evaluation of the data.

Results: Age average of the academicians which compose the research group is 36.95 ± 8.56 and %55.7 of them are lecturers. On average, it is found that these academicians experienced their first gynecological examination when they are 25 years old, from this group %53.4 of them have given birth and %22.6 are having regular gynecological examinations. When their gynecological examination experiences are analysed, it is found out that they are disturbed; by the position on examination table (%64.7), not having a private area before and after the examination (%41.4) and the lack of respect for privacy (%39.8). The highest expectations of the women who are to have a gynecological examination are; doors being shut (%81.2) and the reassuring attitude from personnel.

Conclusion: It is found out that most of the academician women do not go for a gynecological examination regularly, also they are disturbed by their position and they care about their privacy at most during the examination.

Key words: Gynecological examination, Experience, Expectations, Female academics.

1. GİRİŞ

Jinekolojik muayene genital organların inspeksiyon, palpasyon vb fiziksel muayene yöntemleri veya bazı tıbbi araç gereçler kullanılarak olası sorunların erken tespiti, değerlendirilmesi ve tedavisine olanak veren bir muayene yöntemidir (1,2). Kadınlar sıklıkla vajinal akıntı, kanama, pelvik ağrı gibi jinekolojik şikayetler; gebelik ve doğum gibi obstetrik nedenler ya da pap-smear testi gibi erken tanı ve tarama amacıyla jinekolojik muayene olmak üzere sağlık kurumlarına başvurabilmektedirler. Jinekolojik bir semptomun varlığı nedeniyle sağlık kurumuna başvurulması, hastalıkların erken teşhisi ve tedavisi için gecikme ihtimalini yükseltmektedir (2-4). Jinekolojik veya obstetrik nedenlerle muayene olan kadınların olumsuz deneyimleri ise, sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik erken tanı ve tarama amaçlı jinekolojik muayeneleri yaptırmaktan kaçınmalarına neden olmaktadır (5-7). Kadınların yılda bir kez düzenli jinekolojik muayene ve uygun zaman aralıklarıyla tarama testlerini yaptırmaları jinekolojik hastalıkların ve kanserlerin erken tedavi edilmesine olanak sağlar. Kadınlarda görülen kanserler arasında dördüncü sırada yer alan serviks kanseri vakalarının gelişmiş ülkelerde oldukça azalmış olmasının en önemli nedeni düzenli jinekolojik muayene ile yapılan tarama testleridir. Bu bağlamda, düzenli jinekolojik muayene yaptırmak kadınlar için hayati önem taşımaktadır (1,8-10). Ülkemizde yapılan çalışmalarda kadınların düzenli jinekolojik muayene yaptırmama oranı ile ilgili net verinin olmadığı belirtilmektedir. Fakat, uygun zaman aralıklarıyla yaptırılan Pap smear testi düzenli vajinal muayene hakkında fikir vermektedir (11,12). Türkiye Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü 30-65 yaş grubundaki her kadına beş yılda bir HPV testi veya Pap smear testi ile tarama önermektedir. Bu yaş grubundaki kadınların hiçbir neden olmasa dahi beş yılda bir tarama amaçlı jinekolojik muayene yaptırmaları beklenmektedir (13). Türkiye Sağlık İstatistikleri 2019 verilerine göre hiçbir zaman Pap smear yaptırmayan kadınların oranı %61.2'dir (14). Bu sonuç, ülkemizde halen düzenli jinekolojik muayenenin yaptırılmadığına dair önemli bir göstergedir (14).

Kadınların jinekolojik muayene yaptırmak istememesinin nedenleri arasında bireysel, psiko-sosyal ve kültürel pek çok faktör yer almaktadır. Jinekolojik muayene yaptırmaktan utanma, korkma, anksiyete, ağrı duyma endişesi, sağlık çalışanlarının olumsuz davranışlarıyla karşılaşmaktan çekinme, muayene ortamının rahatsız edici olması ve daha önceki kötü muayene deneyimleri gibi nedenler kadınların muayeneye gitmesini engellemektedir (3,4,11,15-18). Kadınların eğitim seviyesinin artması, düzenli jinekolojik muayene yaptırmaya ile ilgili farkındalığı yükseltmektedir. Fakat, yapılan çalışmaların sonuçları kadınların eğitim seviyesinin yüksek olmasının düzenli jinekolojik muayene yaptırmaya oranlarını arttırmadığını

göstermektedir (3,10,19,20). Can ve ark.'nın (2010) çalışmasında, kadın sağlık çalışanlarının %76.4'ünün düzenli jinekolojik muayene yaptırmadığı bulunmuştur (20). Eke ve ark. (2016), kadın hekimlerin %79.4'ünün düzenli Pap smear testi yaptırmadığını belirtmektedir (19). Kızılırmak ve Kocaöz (2018), kadınların %58.4'ünün eğitim seviyesinin yüksek lisans veya doktora düzeyinde olduğu bir üniversitede yaptıkları çalışmada, en son pap smear testini serviks kanseri taraması için yaptırdığını ifade edenlerin oranı %15.9 bulunmuştur (10). Kadınların jinekolojik muayene deneyimleri ve beklentileri, düzenli muayene olma ile ilgili engelleri tanımlamak ve çözmek açısından oldukça önemli bir konudur. Akademisyen kadınların lisansüstü eğitim düzeyine sahip olma, bilimsel çalışmalar yapma, sorunların çözümü için yeni fikirler geliştirme özellikleri nedeniyle sağlık farkındalığının yüksek olacağı düşünülerek jinekolojik muayene deneyimleri ve beklentilerinin incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu nedenle çalışma, akademisyen kadınların jinekolojik muayene deneyimlerini ve beklentilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın tipi: Araştırma, 15 Ekim – 15 Aralık 2018 tarihleri arasında yapılmış tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir çalışmadır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme: Araştırmanın evrenini, Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde çalışan akademisyen kadınlar oluşturmuştur. Örneklem ise Sağlık Bilimleri Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik Fakültelerinde çalışan akademisyen kadınlardan seçilmiştir (N=151). Jinekolojik muayene deneyimi olan ve araştırmaya katılmayı kabul edenler çalışmaya dahil edilmiştir (n:133). Araştırmaya katılım oranı %88,0'dır.

Veri toplama formu: Araştırmanın verileri, ilgili literatür doğrultusunda (10–12,15,16,21) araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formuyla toplanmıştır. Anket formu akademisyen kadınların sosyo-demografik özellikleri (beş soru), jinekolojik ve obstetrik öyküleri (üç soru), kadınların jinekolojik muayene esnasında yaşadığı deneyimleri (dokuz soru), sağlık personelinin beklentilerini belirlemeye yönelik (dört soru) toplam 21 sorudan oluşmuştur.

Veri toplama yöntemi: Akademisyen kadınlarla yüz yüze görüşülerek araştırma hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılma onamları alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden kadınlara anket formu verilerek doldurmaları rica edilmiş ve uygun zamanda teslim almak üzere tekrar ziyaret edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırma için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulundan etik izin (02/05/2018 tarihli 20.478.486 sayılı), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik Fakültelerinden kurum izni alınmıştır. Araştırma hakkında akademisyen kadınlara bilgi verilmiş ve çalışmaya katılmayı kabul edenlerin sözlü onamları alınmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi: Verilerin analizi, SPSS 15.0 programıyla tanımlayıcı istatistiklerden sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılarak değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma grubunu oluşturan akademisyen kadınların yaş ortalaması 36.95 ± 8.56 , %71.4'ü doktora eğitimine sahip, %55.7'si öğretim üyesidir. Kadınların %70.7'si evli ve %53.4'ü doğum yapmış, %12.5'u düşük yapmış ve %8.3'ü kürtaj olmuştur (Tablo 1).

Akademisyen kadınların ilk jinekolojik muayene deneyimlerini ortalama 25.5 ± 5.00 yaşında yaşadığı ve bu sırada en fazla hissedilen duygunun tedirginlik olduğu (%33.8) belirlenmiştir. İlk jinekolojik muayenede hissedilen diğer duygular ise utanma (%33.8), korku (%28.6), heyecan (%26.3), ağrı (%17.3) ve kaçma isteğidir (%11.3). Kadınların %54.9'u yaşamları boyunca beş ve üzerinde jinekolojik muayene yaptırdığı, $\frac{3}{4}$ 'ünün (%77.4) ancak bir şikayeti olduğunda jinekolojik muayeneye gittiği ve düzenli olarak jinekolojik muayeneye gitmeme nedeninin en fazla oranda zaman ayıramama olduğu (%63.2) bulunmuştur. Jinekolojik muayene deneyimleri incelendiğinde; jinekolojik muayene ortamında kadınları en çok rahatsız eden durumun muayene masası (litotomi pozisyonu) olduğu (%64.7) bulunmuştur. Jinekolojik muayene sırasında ise; kadınların en fazla oranda muayene öncesi ve sonrası hazırlanmak için özel bir alanın bulunmaması (%41.4) ve mahremiyete yeteri kadar önem verilmemesinden (%39.8) rahatsız oldukları belirlenmiştir. Ayrıca kadınların %61.7'si jinekolojik muayenelerinde sağlık personeli tarafından bilgilendirilmediğini, bilgilendirme yapıldığını belirten kadınların ise sadece %30.0'ı bilgi verenin ebe/hemşire olduğunu ifade etmiştir (Tablo 2).

Tablo 1. Akademisyen Kadınların Tanımlayıcı ve Obstetrik Özellikleri

Özellik	Sayı	%
Yaş (Ort: 36.95 ± 8.56 , Min:23, Max:66)		
23-32	48	36.1
33-42	53	39.8
43-52	27	20.3
53 ve üzeri	5	3.8
Eğitim Durumu		
Yüksek lisans	38	28.6
Doktora	95	71.4
Akademik Ünvanı		
Araştırma görevlisi	46	34.6
Öğretim görevlisi	13	9.8
Öğretim üyesi	74	55.7
Çalıştığı Kurum		
Sağlık bilimleri Fakültesi	24	18.0
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	54	40.6
Mühendislik Fakültesi	55	41.4
Medeni Durum		
Evli	94	70.7
Bekar	39	29.3
Doğum yapma durumu		
Evet	71	53.4
Hayır	62	46.6
Düşük yapma		
Evet	17	12.5
Hayır	116	87.5
Kürtaj olma		
Evet	11	8.3
Hayır	122	91.7
Toplam	133	100.0

Tablo 2. Akademisyen Kadınların Jinekolojik Muayene Deneyimleri

Özellik	Sayı	%
İlk jinekolojik muayene olma yaşı Ort:25.5±5.00 (Min:14, Max:39)		
14-20	21	15.8
21-27	74	55.6
28 yaş ve üzeri	38	28.6
İlk jinekolojik muayenede hissedilen duygu*		
Olumsuz bir duygu oluşmadı	31	23.3
Utanma	45	33.8
Tedirginlik	51	38.3
Heyecan	35	26.3
Ağrı	23	17.3
Korku	38	28.6
Kaçma isteği	15	11.3
Jinekolojik muayene sayısı		
1 defa	29	21.8
2-4 defa	31	23.3
5 ve üzeri	73	54.9
Jinekolojik muayene olma sıklığı		
Şikayeti olduğu zaman	103	77.4
Düzenli olarak (yılda bir)	30	22.6
Jinekolojik muayeneye düzenli olarak gitmeme nedeni*		
Nedeni yok/Bilmiyorum	31	23.4
Zaman ayıramamak	84	63.2
Korku	27	20.3
Mahremiyet endişesi	33	24.8
Olumsuz jinekolojik muayene deneyimi	25	18.8
Sağlık profesyonelinin davranışı	22	16.5
Jinekolojik muayene ortamında en çok rahatsız eden durum		
Muayene masası (pozisyonu)	86	64.7
Muayene eden kişinin tavrı	22	16.5
Odada birden fazla kişinin bulunması	20	15.0
Fazla karanlık / aydınlık olması	5	3.0
Jinekolojik muayenede yaşadığınız olumsuz durumlar*		
Muayene öncesi ve sonrası hazırlanmak için özel bir alan bulunmaması	55	41.4
Mahremiyete yeteri kadar önem verilmemesi	53	39.8
Sağlık profesyonelinin nazik ve kibar davranmaması	30	22.6
Korku ve endişesinin paylaşılmasına izin verilmemesi	28	21.1
Muayene ortamının temiz ve hijyenik olmaması	24	18.0
Diğer (neden belirtilmemiş)	18	13.5
Jinekolojik muayeneden önce sağlık personeli tarafından bilgi verilme durumu		
Evet	51	38.3
Hayır	68	61.7
Bilgiyi veren sağlık personeli (n:51)		
Ebe/Hemşire	17	30.0
Hekim	34	70.0
Toplam	133	100.0

*Birden fazla şık işaretlenmiştir.

Akademisyen kadınların jinekolojik muayene sırasındaki beklentilerine baktığımızda; kadınların muayenede %48.9'unun kadın doktoru tercih ettiği, %57.1'inin jinekolojik muayene

sırasında yanında hiç kimseyi istemediği, %81.2'sinin jinekolojik muayene ortamında muayene sırasında kapıların kapalı olmasını, %57.9'unun kullanılan malzemelerin oda sıcaklığında olmasını ve %46.6'sının muayene odasının loş ışıklı olmasını istedikleri bulunmuştur. Ayrıca kadınların sağlık çalışanlarından en çok güven verici (%80.4), bilgili (%77.4), özenli ve ilgili olmalarını (%74.4) bekledikleri belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Akademisyen Kadınların Jinekolojik Muayenede Beklentileri

Özellik	Sayı	%
Hekimin cinsiyeti		
Kadın	65	48.9
Erkek	11	8.3
Fark etmez	57	42.9
Jinekolojik muayenede yanında bulunmasını istediği kişi		
Hiç kimse	76	57.1
Eş / Partner	24	18.0
Arkadaş	5	3.8
Ebe / Hemşire	28	21.1
Jinekolojik muayene ortamı*		
Hoş bir koku olmalı	39	29.3
Hoş bir müzik olmalı	33	24.8
Muayene odası aydınlık olmalı	21	15.8
Muayene odası loş olmalı	62	46.6
Muayene ortamı sessiz olmalı	59	44.4
Muayene sırasında kapı kapalı olmalı	108	81.2
Kullanılan malzemeler oda sıcaklığında (ılık) olmalı	77	57.9
Muayene ortamındaki mekanik malzemeler göz önünde olmamalı	45	33.8
Sağlık çalışanlarından beklenti *		
Güler yüzlü ve anlayışlı olması	98	73.6
Özenli ve ilgili davranması	99	74.4
Sorulan sorulara sabırla ve içtenlikle cevap vermesi	95	71.4
Bilgili olması	103	77.4
Güven verici olması	107	80.4
Mahremiyete önem göstermesi	101	75.9

*Birden fazla şık işaretlenmiştir.

4. TARTIŞMA

Jinekolojik muayene, kadınların üreme organları ile ilgili patolojilerin erken teşhisi ve obstetrik tanılama için kullanılan önemli bir yöntemdir (4). Kadınların yılda bir kez jinekolojik muayene olması ve uygun zaman aralıklarıyla serviks kanseri tarama testlerini yaptırmaması beklenmektedir (1). Ülkemizde kadınların jinekolojik muayene oranları istendik oranda değildir ve sadece üç kadından biri düzenli jinekolojik muayene yaptırmaktadır (14). Sağlık profesyonelleri, kadınların düzenli jinekolojik muayeneye gelmediklerini, sadece şikayeti olduğunda sağlık kurumuna başvurduklarını belirtmektedir (3,4,22). Akademisyen kadınların jinekolojik muayene deneyimlerini incelediğimiz çalışmada; kadınların yaklaşık dörtte birinin (%22.6) düzenli jinekolojik muayene yaptırdığı bulunmuştur. Düzenli jinekolojik muayene yaptırmayan akademisyen kadınların çoğu (%63.2) muayene için zaman ayıramadıklarını; ayrıca korku, mahremiyet endişesi, olumsuz jinekolojik muayene deneyimi ve sağlık çalışanlarının tavrı nedeniyle jinekolojik muayeneye gitmediklerini belirtmiştir. Daşikan ve Sevil'in (2017) çalışması, araştırmamızdaki kadınların jinekolojik muayene yaptırmama nedenlerini desteklemektedir (12). Saleh ve ark.'nın (2018) yaptığı çalışmada aile hekimi olan kadınların iş yükü nedeniyle zaman bulamadıkları için jinekolojik muayene yaptırmadıkları

bulunmuştur (3). Eke ve ark. (2016), kadın hekimlerin %12.1'inin jinekolojik muayeneden çekindikleri için Pap smear testi yaptırmadıklarını belirtmiştir (19). Altay ve Kefeli'nin (2012) çalışmasında, kadınların mahremiyet endişesi ve hekimin yaklaşımı nedeniyle jinekolojik muayene olmadıkları belirlenmiştir (16). Özcan ve ark. (2020) jinekolojik muayene deneyiminin önemli olduğu, kadınların işlem sırasında utandıkları, stres ve ağrı yaşadıkları belirtmiştir (11). Yapılan çalışmalar, akademisyen kadınların neden düzenli jinekolojik muayene yaptırmadıklarını destekler niteliktedir.

İlk jinekolojik muayene deneyimi, kadınların düzenli muayene yaptırmalarını etkileyen önemli bir faktördür. Özellikle kadınların muayenede ne yapması gerektiğini bilmemesi ve sağlık profesyonellerinin bu konuda kadını bilgilendirmemesi genellikle olumsuz muayene deneyimi ile sonuçlanmaktadır (21,23–25). Çalışmamızda kadınların ilk jinekolojik muayenelerinde hissettiği duyguların utanma, tedirginlik, heyecan, ağrı, korku ve kaçma isteği olduğu bulunmuştur. Yapılan çalışmaların çoğunda kadınların ilk jinekolojik muayenede hissettikleri duygular benzer özelliktedir (6,7,11,17,24,26). Kadınların %61.7'si muayeneden önce sağlık çalışanı tarafından bilgi verilmediğini belirtilmiştir. Bilgi verildiğini ifade eden kadınların çoğu (%70.0) hekim tarafından bilgilendirildiğini ifade etmiştir. Kadınların jinekolojik muayene sürecinde sağlık profesyoneli tarafından bilgilendirilmesi anksiyete ve korkuyu azaltarak olumlu deneyim yaşanmasını sağlamaktadır (4,7,16,21,25–27). Çalışmamızdaki kadınların yarısından fazlasının muayene hakkında bilgilendirilmemiş olması ilk jinekolojik muayenede olumsuz duyguların yaşanmasını etkilediği düşünülmüştür. Özellikle ilk kez jinekolojik muayeneye gelen kadınlara muayene prosedürlerinin anlatılması, jinekolojik muayene, muayene masası ve litotomi pozisyonu hakkında bilgi verilmesi kadınların olumsuz duygular yaşama riskini azaltacaktır.

Kadınların jinekolojik muayene beklentilerinin belirlenmesi muayene ortamının iyileştirilmesi, sağlık hizmet sunumunun kalitesini arttırmak açısından önemlidir (5,10,21,24). Çalışmamızda, akademisyen kadınların çoğunun (%48.9) jinekolojik muayene beklentilerinde kadın hekimi tercih ettiği bulunmuştur. Türkiye'de jinekolojik muayenede çoğunlukla kadın hekimlerin tercih edildiğine dair çalışma sonuçları (15,28) bu beklentiye destekler niteliktedir. Kadın hekimi tercih edilmesinin psiko-sosyal ve kültürel pek çok yönü vardır (4,12). Bu nedenle hasta haklarından biri olan hekim tercihinin kadınlara sunulmasının ve bu karara saygı duyulmasının jinekolojik muayene beklentilerinin karşılanması açısından önemlidir.

Jinekolojik muayenenin yapıldığı oda kadınların kendilerini rahat, konforlu ve güvende hissettikleri bir alan olmalıdır (5,6,12,15,21,24,29). Muayene ortamının ve muayene için kullanılan araçların aşırı sıcak veya soğuk olması, ortamın fazla aydınlatılması (21,30), mahremiyete özen gösterilmemesi (21,31), odanın kapısının kapalı olmaması ve odada fazla sayıda sağlık çalışanlarının olması (18) kadınların olumsuz jinekolojik muayene deneyimi yaşamalarına neden olmaktadır. Akademisyen kadınlar jinekolojik muayenede en çok muayene masasından ve litotomi pozisyonundan rahatsız olduklarını ifade etmiştir. Kadınlar, muayene öncesi ve sonrası hazırlanacak özel bir alanın bulunmamasını yaşadıkları en olumsuz durum olarak belirtmişlerdir. Muayene öncesi ve sonrası hazırlanmak için özel bir alanın olmaması, Demir ve Oskay'ın çalışmasında da kadınların jinekolojik muayenede yaşadıkları en olumsuz durum olarak ifade edilmiştir (21). Akademisyen kadınların jinekolojik muayene ortamı ile ilgili en yüksek iki beklentisi muayene oda kapısının kapalı olmasına dikkat edilmesi (%81.2) ve ortamının loş ışıkla aydınlatılmış (%46.6) olmasıdır. Muayene esnasında kadınların

mahremiyetini korumaya yönelik önlemlerin alınması ve beklentilerinin karşılanması kadınların kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini sağlamak açısından önemlidir.

Kadınlar jinekolojik muayene olurken sağlık çalışanlarından nazik, güler yüzlü, anlayışlı ve özenli davranmalarını beklemektedir (11,21). Jinekolojik muayene deneyimi olan akademisyen kadınların sağlık çalışanlarından en yüksek orandaki beklentisi “güven verici” (%80,4) olmalarıdır. Ertong Attar, hastaların sağlık profesyoneline güvenmesini sağlık profesyonelinin yeterliliği, gösterdiği şefkat, sağladığı mahremiyet ve iletişim becerileriyle ilgili olduğunu belirtmektedir (32). Araştırmamıza katılan kadınların sağlık çalışanlarından diğer beklentileri incelendiğinde ise; bilgili olma, mahremiyete özen gösterme, güler yüzlü ve anlayışlı olma, özenli ve ilgili davranma, sorulan sorulara sabırla ve içtenlikle cevap verme bulunmuştur. Literatür incelendiğinde kadınların jinekolojik muayenede sağlık çalışanlarından beklentilerinin benzer olduğu görülmüştür (4,6,15,18,21,24,27). Tüm bu beklentiler sağlık çalışanlarından beklenen “güven verici” olma ile ilişkili özelliklerdir. Bu bağlamda; jinekolojik muayenede sağlık çalışanlarının güven verici yaklaşımının kadınların olumlu muayene deneyimi yaşaması açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Akademisyen kadınların çoğunluğunun düzenli jinekolojik muayene yaptırmadıkları, jinekolojik muayene masası ve muayene sırasındaki pozisyonun rahatsızlık duydukları, muayene sırasında en çok mahremiyetlerine dikkat edilmesini bekledikleri belirlenmiştir. Jinekolojik muayenede pozitif iletişim ortamı sağlanarak kadınların duygularını paylaşmasına izin verilmesi, nasıl muayene olacağı ile ilgili bilgi verilmesi ve mahremiyetin korunmasına yönelik önlemlerin alınması kadınların olumlu jinekolojik muayene deneyimi yaşaması açısından oldukça önemlidir. Sağlık profesyonellerinin kadınların düzenli jinekolojik muayene yaptırmalarına yönelik muayene ortamını iyileştirilmeye ve güven verici iletişim ortamı geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmasına gereksinim duyulmaktadır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulundan etik izin (02/05/2018 tarihli 20.478.486 sayılı), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik Fakültelerinden kurum izni alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür

Çalışmaya katılarak destek veren tüm akademisyen kadınlara teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Capiello, J., & Levi, A. (2016). The annual gynecologic examination updated for the 21st century. *Nursing for Women's Health*, 20(3), 315–319.
2. Ekici, H. (2020). Pelvik Muayene. Üstün, C., Kara, O. F., Güven, D. & Güvendağ Güven, S. E. (Ed.), *Jinekolojide temel prensipler (1–7)*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
3. Saleh, N., Abu-Gariba, M., Yehoshua, I., & Peleg, R. (2018). Barriers to implementation of a pelvic examination among family doctors in primary care clinics. *Postgraduate Medicine*, 130(3), 341–347.
4. Aksakal, O. S. (2001). Jinekolojik muayenenin psikososyal-medikal yönü. *T Klin J Gynecol Obst 2001*, 11, 62–67.
5. Edelstam, G., Makdessi, L., Hagmar, M., Moberg, C., Olovsson, M., & Spira, J. (2019). Optimised gynaecological examination with a new pelvic examination chair. *Sexual and Reproductive Healthcare*, 19(January 2019), 84–87.
6. Freyens, A., Dejeanne, M., Fabre, E., Rouge-Bugat, M.-E., & Oustric, S. (2017). Young women describe the ideal first pelvic examination Qualitative research using semistructured interviews. *Canadian Family Physician*, 63, e376-80.
7. Mrayan, L., Alnuaimi, K., Abujilban, S., & Abuidhail, J. (2017). Exploring Jordanian women's experience of first pelvic examation. *Applied Nursing Research*, 38(September), 159–162.
8. Gakidou, E., Nordhagen, S., & Obermeyer, Z. (2008). Coverage of cervical cancer screening in 57 countries: Low average levels and large inequalities. *PLoS Medicine*, 5(6), 0863–0868.
9. Adams, S. A., Haynes, V. E., Brandt, H. M., Choi, S. K., Young, V., Eberth, J. M., et al. (2020). Cervical cancer screening behaviors and proximity to federally qualified health centers in South Carolina. *Cancer Epidemiology*, 32, 1–7.
10. Kızıllırmak, A., & Kocaöz, S. (2018). Bir üniversitedeki kadınların serviks kanseri ve pap smear testine ilişkin sağlık inançlarını etkileyen faktörle. *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(3), 165–175.
11. Özcan, H., Dağlı, A., & Koçak, D. Y. (2020). Jinekolojik muayene olan kadınların deneyimleri: Gümüşhane örneği. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 7(3), 188–195.
12. Daşkan, Z., & Sevil, Ü. (2017). Kadınlarda jinekolojik muayeneyi engelleyen psikososyal faktörler. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi (STED)*, 26(2), 75–83.
13. T. C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Müdürlüğü. (n.d.). Serviks Kanseri Tarama Programı Ulusal Standartları. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-tarama-standartlari/listesi/serviks-kanseri-tarama-programi-ulusal-standartlari.html> (Erişim tarihi: 3 Ekim 2021)
14. Bora Başara, B., Soyututan Çağlar, İ., Aygün, A., Özdemir, T.A., Kulali, B., Uzun, S. B., ve ark. (2019). T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri 2018. Bora Başara, B., Soyututan Çağlar, İ., Aygün, A., & Özdemir, T.A. (Ed.). Ankara:Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü.
15. Aksu, S., & Turgut, B. (2020). Kadınların jinekolojik muayene öncesi anksiyete düzeyi ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(3), 688–700.
16. Altay, B., & Kefeli, B. (2012). Jinekolojik muayeneye gelen kadınların anksiyete düzeyi ve etkileyen bazı faktörler. *Deuhyo Ed*, 5(4), 134–141.
17. Bodden-Heidrich, R., Walter, S., Teutenberger, S., Küppers, V., Pelzer, V., Rechenberger, I., et al. (2000). What does a young girl experience in her first gynecological examination? Study on the relationship between anxiety and pain. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, 13(3), 139–142.

18. Skär, L., Grankvist, O., & Söderberg, S. (2020). Factors of importance for developing a trustful patient-professional relationship when women undergo a pelvic examination. *Health Care for Women International*, 41(0), 1–14. <https://doi.org/10.1080/07399332.2020.1716234>
19. Eke, R. N., Atsız Sezik, H., & Özen, M. (2016). Are female doctors aware of cervical cancer? *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 26(1), 53–57. <https://doi.org/10.5222/terh.2016.053>
20. Can, H., Kılıç Öztürk, Y., Güçlü, Y. A., Öztürk, F., & Demir, Ş. (2010). Kadın sağlık çalışanlarının serviks kanseri farkındalığı. *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 20 (2), 77–84.
21. Demir, S., & Yeşiltepe Oskay, Ü. (2014). Jinekolojik muayene olan kadınların yaşadığı deneyimler ve sağlık profesyonelinin beklentileri. *Kashed 2014*, 1(1), 68–79.
22. Henderson, J. T., Yu, J. M., Harper, C. C., & Sawaya, G. F. (2014). U.S. clinicians' perspectives on less frequent routine gynecologic examinations. *Preventive Medicine*, 62, 49–53.
23. Grundström, H., Wallin, K., & Berterö, C. (2011). “You expose yourself in so many ways”: Young women's experiences of pelvic examination. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology*, 32(2), 59–64.
24. Bryan, A. F., & Chor, J. (2019). Factors influencing adolescent and young adults' first pelvic examination experiences: A qualitative study. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, 32(3), 278–283.
25. Siwe, K., Berterö, C., & Wijma, B. (2013). Gynecological patients learning to perform the pelvic examination: A win-win concept. *Sexual and Reproductive Healthcare*, 4(2), 73–77.
26. Özbek, H., & Sümer, H. (2019). Pelvik muayeneye gelen kadınların yaşadıkları anksiyete düzeyine destekleyici ebelik yaklaşımının etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 45–54.
27. Demiray, A., Korhan, E. A., Çevik, K., Khorshid, L., & Yücebilgin, M. S. (2014). Kamu ve özel kurumlara başvuran hastalarda jinekolojik muayeneye bağlı durumluk anksiyetenin karşılaştırılması. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, December, 122–129.
28. Tugut, N., & Golbasi, Z. (2014). Aspects of emotional and physical discomfort in gynecologic examination: A study of Turkish women. *Journal of Obstetrics and Gynaecology Research*, 40(6), 1777–1784.
29. Yanikkerem, E., Özdemir, M., Bingöl, H., Tatar, A., & Karadeniz, G. (2009). Women's attitudes and expectations regarding gynaecological examination. *Midwifery*, 25(5), 500–
30. Tugut, N., Demirel, G., Baser, M., Ata, E. E., & Karakus, S. (2017). Effects of lavender scent on patients' anxiety and pain levels during gynecological examination. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 28, 65–69.
31. Neuhaus, L. R., Memeti, E., Schäffer, M.-K. K., Zimmermann, R., & Schäffer, L. (2016). Using a wrap skirt to improve the pelvic examination experience. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 95(5), 534–540.
32. Ertong Attar G. Sağlık sistemine güvenmek. *Popüler Sağlık Dergisi*. 2010;8(4):55.